

Research Article

**DEVELOPMENT OF RECREATIONAL AREAS AND TOURISM OPPORTUNITIES
(SWOT ANALYSIS OF MERSİN-AYDINCIK)**

Aziz Cumhur KOCALAR^{1*}

¹ Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Faculty of Architecture and Regional Planning, Niğde, Türkiye

*Correspondence: azizcumhurkocalar@gmail.com

Received: 01 January 2025; Accepted: 16 June 2025; Published: 01 June 2025

ORCID ID¹: 0000-0003-0580-9530

Citation: Kocalar, A. C., (2025). Development of Recreational Areas and Tourism Opportunities (Swot Analysis of Mersin-Aydıncık). *ArtGRID*, 7(1), 89-113.

Abstract

This study aims to evaluate the recreational areas and tourism opportunities in the Mersin-Aydıncık region using a SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) analysis. The findings highlight the region's unique strengths, such as its ancient harbour, rich archaeological sites, beautiful beaches, water sports activities, and the potential for boat tours. Additionally, the mountainous areas provide diverse ecosystems, including rich flora and fauna, which can support hiking and nature-based tourism activities. The SWOT analysis also identifies some weaknesses, such as the increasing pollution in the coastal areas due to new marina development and the lack of adequate infrastructure for ecotourism. Furthermore, the depletion of marine life, including fish and seabird species, as well as the rising coastal pollution during the peak tourist season, poses significant threats to the sustainability of tourism in the region. Considering these findings, the study proposes various strategies for enhancing the ecotourism and alternative tourism potential of Aydıncık. With effective planning and management, the region can develop into an international ecotourism hub. The study offers a contemporary guide for tourism planning in Aydıncık, emphasizing the importance of sustainable practices and ecological preservation in the development of recreational areas and tourism infrastructure.

Keywords: Ecotourism, recreational areas, SWOT analysis, alternative tourism, sustainable tourism.

*Araştırma Makalesi***REKREASYONEL ALANLARLA TURİZM OLANAKLARININ
GELİŞTİRİLMESİ (MERSİN-AYDINCİK GZFT ANALİZİ)****Özet**

Bu çalışma, Mersin-Aydıncık bölgesindeki rekreasyonel alanları ve turizm olanaklarını GZFT (Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler) analizi kullanarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Elde edilen bulgular, bölgenin antik liman, zengin arkeolojik alanlar, güzel plajlar, su sporları ve tekne turları gibi benzersiz güçlü yönlerini vurgulamaktadır. Ayrıca dağlık alanlarda yer alan çeşitli ekosistemler, zengin flora ve fauna ile doğa yürüyüşlerine uygun bir ortam sunmaktadır. GZFT analizi, kıyı alanlarında yeni marina nedeniyle artan kirlilik ve ekoturizm altyapısındaki eksiklikler gibi zayıf yönleri de ortaya koymaktadır. Aynı zamanda, balık ve deniz kuşları türlerinin azalması ve yaz aylarında artan kıyı kirliliği, bölgedeki turizmin sürdürülebilirliğine yönelik önemli tehditler oluşturmaktadır. Bu bulgular ışığında, çalışmada Aydıncık'ın ekoturizm ve alternatif turizm potansiyelinin artırılmasına yönelik çeşitli stratejiler önerilmiştir. Etkili bir planlama ve yönetim ile bölge, uluslararası bir ekoturizm merkezi haline gelebilecektir. Çalışma, Aydıncık için güncel bir turizm planlama rehberi sunmakta, rekreasyonel alanlar ve turizm altyapısının geliştirilmesinde sürdürülebilir uygulamalar ve ekolojik korumanın önemini vurgulamaktadır.

Anahtar kelimeler: Ekoturizm, rekreasyonel alanlar, SWOT analizi, alternatif turizm, sürdürülebilir turizm planlaması.

1. GİRİŞ

Mersin'in turizm açısından parlak olabilecek önemli bir liman ilçesi olan Aydıncık'taki (Kelenderis) doğal alan potansiyelinin eğlen-dinlen (rekreasyon) alanları olarak değerlendirilerek korunması ve özellikle çevre sorunlarını önleyerek bu alanların kentsel tasarım ve peyzaj planlaması perspektifinden ele alınarak turizme kazandırılması önemli bir gerekliliktir. İşte çalışmanın ana hedefi de bu potansiyellerin ortaya konularak tartışılmasını sağlamaktır.

Çalışma; Aydıncık'taki kentsel gelişmeye dair son durumlar dikkate alındığında; özellikle deniz, doğa ve çevre koruma sorunlarıyla da ilişkilenen olumsuzlukların tespit edilmiş olması nedeniyle oluşan bu sorunlara karşı ciddi bir önlem alma yolunda yeni somut adımlar atmaktadır. Bu adımlar coğrafya, tasarım, peyzaj, planlama ve turizm alanları arasında daha geniş ortaklaşa bir eylem birliği sağlama yolunu açmaktadır.

İnsanların boş zamanlarında, eğlence ve spor amacı ile gönüllü olarak katıldıkları etkinlikler şeklinde tanımlanabilen rekreasyon kent sakinlerinin yaşam kalitesini yükseltirken ayrıca turizmin gelişmesini de destekleyecektir. O yüzden bir bölgeyi insanların eğlenme, dinlenme amacıyla kullanabilecekleri duruma getirmek için kentsel tasarımla ve peyzaj planlama ile rekreasyon alanları planlanıp yaratılmalıdır.

Bu amaçla araştırmada, Mersin'in Aydincık ilçesinde bir saha çalışması yapılarak mevcut durum incelenmiş ve rekreasyon alanlarının gelişimi öncelenerek, turizm odaklı bir gelecek tasarımı için GZFT analizi yapıp güncel öneriler geliştirilmiştir (Şekil 1).

Şekil 1. Aydincık sahilleri, Dağlık alanlar, Vadiler (Kaynak: Koçak, 2024)

Kültürel ve doğal mirasın bölge tanımı üzerinde sosyo-ekonomik durum, bölgesel ve toplumsal kalkınma, ortak kültürel değerlere sahip çıkma duygusunu geliştirme gibi birçok olumlu etkileri olduğunu göstermektedir (Batman & Oğuz, 2008). Bu nedenle Aydincık'ta turizmde öne çıkan yerler altta kısaca tanıtılmıştır.

Tarihi-Arkeolojik-Kültürel ve Doğal Varlıkları

Kent tarihte isim değiştirmiş, önceleri Kelenderis iken, sonrasında Gülnar ve Gilindire isimlerini almıştır. Aydincık adını ise 1965 yılında almış, ancak sonra 1972'de ise tekrar Gülnar ilçesine bağlı İskele Belediyesi kurulmuştur. Aydincık Belediyesi ismini tekrar 1987 yılında artık ilçe olduğunda almıştır.

Kent, deniz kıyısında bir limana sahip olduğundan karada ticaret yolları üzerinden ve denizde de geçmişte yapılan taşımacılıktan gelen değerli tarihi, arkeolojik ve kültürel buluntulara sahiptir. Bunların hepsi ayrı birer çalışma konusu olabilecek potansiyeller taşıdığından burada bazılarından kısaca söz edilebilmiştir. Aydincık, 6 bin yıl öncesine kadar uzanan tarihi ile Doğu Akdeniz'in önemli bir liman kentidir. Aydincık'ın Antik Dönemlerden kalma tarihsel adı ise Kelenderis'tir (Şekil 2) (Aydincık Belediyesi, 2024).

Aydincık'a yönelik kırsal ve kentsel bellek çalışmaları bu çalışmaya benzer bir proje kapsamında sürdürülmektedir, kültürel ve doğal mirası farklı disiplinlere açık alanlardan da (Coğrafya, Turizm, vb) değerlendiren yayınlar literatüre kazandırılmaktadır (Kocalar, 2025a) Kırsal Turizm, Tarım Turizmi, Sürdürülebilir Turizm Planlaması, Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma, Gastronomi gibi farklı içerikli konularda fırsatlar daha da derinlemesine incelenebilir (Kocalar, 2025b). Ancak rekreasyon alanları yaratılmadan önce doğa özenle korunmalıdır. Turizmin kullanım yanı korumaya baskın bir hale getirilmemelidir, denge şarttır.

Şekil 2. Antik Kelenderis Kenti Kuyuları ve Antik Limanın İç Kısmı (Kaynak:Kocalar,2024a)

Doğal Varlıklar ve Doğal Alanların Korunması

Aydıncık'ın doğal güzelliklerin başında ise Gilindre Mağarası Tabiat Anıtı gelmektedir, o da henüz yeni sayılabilecek bir tarihte (1999) keşfedilebilmiştir (Özşahin & Kaymaz, 2014). Mağaradaki buluntular (varsa çanak ve çömlek parçaları vb) arkeolojik açıdan aydınlatılmayı beklemektedir. Ayrıca ormanlık alanları ile İncekum Tabiat Parkı da iç deniz turizminin başka bir odağıdır.

Doğal alanların korunması kent için önem taşıyan bir konudur. Doğal varlıkların özenle korunması için yapılan çalışmalar içinde en çok önem verilen ve ziyarete açık olan yerlerde tatil zamanlarında yoğunluklar yer yer oldukça artmaktadır.

Bu yerler de tarihi ve olası arkeolojik buluntulara yönelik potansiyel ilişkileri nedeniyle saha çalışmalarında kısaca yer verilmiştir. Doğal alanları ve önemli doğal varlıkları korumaya yönelik tespit ve tescil çalışmaları yeni araştırmalarla arttırılmalıdır. Ancak doğal alanlar farklı kapsamda koruma konuları da içerdiği için yine ayrıca başka çalışmalarda ayrıntılı bir şekilde ele alınabilir.

Gilindre Mağarası Tabiat Anıtı

Kentin en önemli doğal ve arkeolojik alanlarından birisi “Gilindre Mağarası”dır. İlçede, Gilindre Mağarası doğal değerleri ile artık turizme de kazandırılarak daha çok ilgi çekmeye başlamıştır (Şekil 3). Mağara hakkında yapılan bir yayına göre “toplam uzunluğu 555 m, faylarla biçimlenmiş yüksek bir kıyıda gelişen falez dikliğinin üzerinde deniz seviyesinden +46 m. yükseklikte bulunmaktadır” (Özşahin & Kaymaz, 2014).

Ana yola yakın olmasına karşın kentten ulaşım ancak özel araçlarla sağlanabilmektedir. Çevresindeki otopark, tuvalet, dinlenme ve alışveriş alanları yeterlidir, daha fazla arttırılmamalıdır. Ülkemizde bu konuda hatalar çoktur. Örneğin; Alanya Damlataş mağarası yakınından kent içi bir yol geçirilmiştir. Üstelik yolun trafiği de oldukça fazladır.

Şekil 3. Gilindire Mağarası Tabiat Anıtından Bazı Görüntüler
(Kaynak: Aydıncık Belediyesi, 2024)

Turistik amaçlarla da kullanılan doğal kaynaklar, kendini yenileme gücünün üzerinde kullanıldığında geri dönüşü zor bir yolda tükenebilmektedir. Doğal yapısı tehdit altında olan ve görsel açıdan değer kaybeden doğal varlıkların planlanması ve alan yönetimine ilişkin amaç ve stratejilerin belirlenmesi koruma planları açısından öncelikli bir konudur. Ayrıca özellikle rekreasyonel turizm olanakları da belirlenerek korunmalı ve geliştirilmelidir. Turizm ve rekreasyonel amaçlar ile bu alanların nasıl kullanılacağı, geliştirileceği ve yönetileceği konularına katkı sağlanması için sahada güncel gözlemler, görüş ve öneriler sürekli önem taşımaktadır.

Aydıncık-İncekum Tabiat Parkı

Doğal güzelliklerden bir diğeri de, İncesu Tabiat Parkı'dır. Mersin'in bu bakir kıyıları ile birlikte kentin tüm kıyı varlığı da doğal güzelliklerinin önemli bir parçasıdır. Deniz ve doğa turizmine sunduğu katkı ile Aydıncık'ta yerli tatilcilerin gözdesi haline gelmektedir (Şekil 4).

Şekil 4. Aydıncık-İncekum Tabiat Parkı ve Kumsalları (Kaynak: Anonim)

Ekolojik Tasarım Gereksinimi ve Ekolojik Planlama

Aydıncık'ta yaşam kalitesini arttırma, çevre psikolojisini önemseme ve eko-sistemi koruyarak ekolojik planlama çalışmaları yapmaya yönelim konusu giderek ön plana çıkmaktadır. Bir makale de, kentsel açık ve yeşil alan planlaması ve sürdürülebilir kalkınma için şehirlerdeki mevcut durumun iyileştirilmesi için değerlendirmeler sunmaktadır. Geliştirilen yöntem farklı bölgelerde değerlendirilebilir ve şehirlerin gelişimini destekleyebilir (Ender Altay, & Uslu, 2021).

Yaşam Kalitesi

İnsan, tarihin her dönemde yaşam kalitesini korumak ve aynı zamanda daha da yükseltmek için çaba sarfetmiştir. Aydıncık için de taşıdığı doğal kaynaklarını koruyarak iyi bir yaşam kalitesi seviyesi yakalamak mümkündür.

Çevre Psikolojisi

Modern psikoloji biliminin yanısıra başka bilim alanları da (arkeoloji, etnoloji, antropoloji gibi) uygarlıklarının tarihsel gelişimlerine ışık tutarak gelişme göstermişlerdir. Böylece çağdaş çevre kuramları da zenginleşmiştir.

Eko-Sistem ve Ekolojik Planlama

İklim, toprak, su faktörlerinin karşılıklı etkilerini, canlı varlık üzerine tesirlerini etud ve tespit eden bir bilim dalı ise ekolojidir. Ekoloji kavramını bulan biolog Ernst Haeckel'e göre ekoloji hayvan ve bitkiler ekonomisidir (Bayer, 1991).

Mekansal planlama ve tasarımın, insan kadar diğer tüm canlıların gereksinimlerini de ön planda tutması gerekir. O yüzden Aydıncık ekolojik bakışı da içeren turizm odaklı bir planlama bakış açısına gereksinim duymaktadır. Ancak bu bakışı içermesi beklenen çevre düzeni planı da artık yürürlüğe girmiş ve yapılaşmaya açılan yerlerin çokluğu da gündeme gelmiştir (Derse & Alphan, 2024).

Çevredeki canlı (hayvansal ve bitkisel) varlıkların da ekosistemin bir parçası olduğu ve insanın onlara bağımlı olduğu unutulmamalıdır. Çevremizdeki doğal varlıkların geleceğimiz üzerinde daha da etkili olmayı sürdürüyor olmaları nedeniyle ekosistemlerin zarar görmesi önlenmeli ve döngülerin özenle korunmasına çalışılmalıdır.

Kentsel ekosistemlerdeki biyotopların önemi bir çalışmada Bursa kenti örneği üzerinden ele alınmıştır (Seyidoğlu, Çelik, Ender, & Zencirkıran, 2015). Benzer çalışmalar Mersin ve Kilikya (Cilicia) bölgesi için de yapılabilir. Diğer önemli bir bağlam da, yerel iklim eylem planlarının başarısı açısından mekânsal planlarla bütünleştirilmesi üzerine çerçeve öneriler geliştirilmesidir (Karacan & Gökce, 2023). İklim krizi etkileri özellikle kıyı yerleşmelerinde artarak sürmekte ve Doğu Akdeniz bölgesinde önlem alınmasını gerekli kılmaktadır.

O yüzden doğal varlıkların ve korunan alanların koruma sorunlarını derinlemesine ele alan ve çözüm önerileri geliştiren başka ve yöresel güncel çalışmalar da söz konusudur (Kocalar, 2025a) (Kocalar, 2025b).

Sürdürülebilir Turizm Planlaması

Ulusal ve uluslararası yazında sürdürülebilir turizm planlamasının ekolojik boyutunun yanı sıra özellikle ulusal yazında eksikliği görülen sosyal ve ekonomik boyutları da vardır. Bunlardan biri de, başarılı bir sürdürülebilir turizm yönetimi için ele alınması gereken konuları

aktarmasıdır. Sürdürülebilir turizm, sürdürülebilir kalkınma paradigmasının vazgeçilmez bir parçasıdır (Baran & Sat, 2019). Bu paradigma korunarak kurumsal çalışmalar eşgüdüm altında ve ileriye yönelik güçlü öngörülerle yürütülmelidir.

Turizme Yönelik Planlama için Türkiye’deki Örnekler

Kuşadası’na çevresel, sosyal ve ekonomik fayda sağlayacak yaklaşımların gerçekleştirilmesi için bazı eylem planları paylaşılmaktadır. Bu eylem planlarının başında Kuşadası Kent – Çevre Çalıştayları gelmektedir. Kademeli olarak yapılan çalıştaylarda sorunlar ortaya konduktan sonra farklı bakış açılarından uzman kişilerle Kuşadası’nda sürdürülebilir turizm için kısa-orta ve uzun vadeli ele alınması gereken konular saptanabilir ve çözüm yolları ortaya konabilir (Mutdoğan & Öktem, 2024). 2024 yılında gerçekleşen I. Aydınık Bilim ve Kültür Etkinlikleri de benzer bir yolda kentleşme ve çevre sorunlarının ele alınmasını sağlamıştır.

Flora ve fauna çeşitliliği ile dağ yürüyüşleri vb. bir ekosisteme sahip olan Bafa Gölü ekoturizm açısından SWOT Analizi tekniği ile değerlendirilmiştir (Çoban & Göktuğ, 2023). Isparta-Atabey için ekoturizm olanakları CBS ortamında araştırılmış ve turizm rotaları ortaya çıkarılmıştır (İşçi, Pınarcı & Gül, 2018). Aydınık içi ve yakın çevresinde, doğal ve kültürel değerler eko-turizm açısından potansiyeller geçmişte fark edilmeye başlanmış ve güncel sorunlar ve çözümler gelecek beklentileri ile ortaya konulmaya başlanmıştır. Üstün ve farklı değerler taşıyan bu doğal alanların turizme yönelik geliştirilmesi için burada da turizm odaklı ve dikkatli kullanım politikaları geliştirilmesi açısından kapsamlı bir şekilde önerilerde bulunmaktadır.

Doğal ve tarihi zenginlikleri ile Türkiye’deki diğer sakin şehirler gibi Aydınık’ta doğal güzelliklerini ve tarihi değerlerini koruyarak yerel yaşam kültürü ile desteklenebilmelidir. Sosyal ve çevresel sürdürülebilirlik için altyapı projeleri çevre dostu şekilde yürütülerek, yerel halkın yaşam kalitesi iyileştirilmeye odaklanılmalıdır. Bu açıdan yavaş turizm, sakin şehirler için yoğun turizm aktivitelerinden kaçınarak, daha yavaş ve huzurlu bir turizm anlayışını benimseyenleri çeken bir yaklaşımdır. Türkiye’deki sakin şehirler de, hem yerel halk hem de ziyaretçiler için daha sağlıklı, sakin, doğal bir yaşam sunmaktadır.

Aydınık (Kelenderis), Mersin’in turizm açısından parlak olabilecek önemli bir liman ilçesidir. Araştırma; Aydınık’taki doğal alan potansiyelinin eğlen-dinlen (rekreasyon) alanları olarak değerlendirilerek korunmasını amaçlamaktadır. Özellikle çevre sorunlarını önleyerek bu doğal alanların kentsel tasarım ve peyzaj planlaması perspektifinden ele alınmasını da sağlayarak turizme kazandırılmasına çalışmaktadır.

Araştırma ayrıca son yıllardaki saha bulgularında tespit edilen doğal alan potansiyelini daha doğru bir şekilde işlevlendirmeye odaklanarak korumaya yönelik tasarım ve planlama fikirlerini açıkça ortaya koymaya yönelmektedir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Aydınık, İç Anadolu’ya bağlanan Orta Torosların Taşeli Platosu üzerindeki tarihi ticaret yollarının kıyı bağlantısında yer almaktadır. Doğu Akdeniz’de Kıbrıs’a da yakınlığı ile tarihte önemli bir geçiş bölgesinde olduğundan Mersin’in önem verilmesi gereken bir ilçesidir. Aydınık’ın merkez ve çevresi için rekreasyonel alanlar ve turizm altyapısının geliştirilmesinde sürdürülebilir uygulamalar ve ekolojik korumanın öneminin analiz edildiği

bu çalışma, kuramsal temelli bilgiler ışığında doğrudan bölgenin potansiyellerine yönelerek uygulamaya turizm odaklı bir yolda rehberlik etmeyi hedeflemektedir.

34 sene öncesinde bir araştırmada, Mersin'deki durumun sanayi ile çevre kirliliği ve kötü yapılaşmalar şeklinde kendini gösterdiği anlaşılmaktadır (Kozak, 1990). Türkiye'de neoliberal politikalarının turizm uygulanmasına etkisiyle sermaye, yatırımlar ve turizm piyasasının Akdeniz ve Ege kıyıları ile İstanbul'da yoğunlaşmış olduğu bilinmektedir. Bu durum turizme bağlı bölgeler arası gelişmişlik farklarını da arttırmıştır. Bir makaledeki illerin turizm gelişmişlik endeksi değerleri kümesinde ancak Mersin 9. sırada yer almaktadır (Kervankıran & Sert Etman, 2020). Kumsalları ile meşhur olması gerekirken deniz giderek kirlenmektedir.

Diğer yandan Aydıncık hem denizden gelen sert fırtınalara hem de poyraza da açık bir konumdadır. Bu durum da aslında turizm açısından biraz engelleyici bir rol oynamaktadır, çünkü uzun da sürebilen fırtınalı günler söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle ilçenin turizmine yönelik olarak bazı önlemler alması gerekir. Yeni çalışmalarla daha geniş tespitlere yer verilmesi hep önem taşıyacaktır. Bu tespitler, saha bulguları olarak gruplanmış bir şekilde anlatılmış, sonrasında da GZFT (SWOT) analizi ile topluca değerlendirmeye alınmıştır.

Bu çalışma, son yıllarda (2021-2025) farklı zamanlarda gerçekleştirilen saha araştırmalarındaki ön tespitlerle Aydıncık için öncelik verilmesi gereken konuları ön plana çıkarmakta, özellikle korumaya yönelik ilgili kararların neler olduğunu belirleyerek, yeni tasarım fikirlerine zemin hazırlamayı hedeflemekte ve Aydıncık'ın geleceği için turizm perspektifinden öngörülen hedefleri içerecek şekilde yapılan analizleri ortaya koymaktadır.

Aydıncık'ın turizme kazandırılması için tespit edilen güçlü ve zayıf yanlar, fırsat ve tehditler bir GZFT analizi ile ayrıntılı ve turizm açısından çok daha sistematik ve odaklı bir şekilde tartışmaya açılmaktadır. GZFT analizi plan kararlarının oluşturulmasında ilk ve önemli aşamadır. Bu analiz çok farklı alanlarda kullanılabilen bir yöntemdir. Bu çalışma, Aydıncık'ın flora ve faunasıyla ilişkili küresel ölçekte önemli varlıkları olduğu vurgulanmış, korunarak kullanılmasının özellikle üzerinde durmuştur. Bu alanların doğal ve hassas karakterine uygun bir şekilde rekreasyonel turizm planlaması ile turistik rekreatif etkinlikler belirlenmiş ve bu doğrultuda öneriler geliştirilmiştir. GZFT analizinde yer alan fırsat ve tehditler yapılan saha araştırmasında toplanan bulgular eşliğinde özetlenmiştir. Aydıncık'ın dışarıdan bakıldığında gözlemlenen güçlü ve zayıf yanları da yine farklı alt başlıklarda belirlenip, saha bulguları şeklinde tartışılarak sonuç ve öneriler geliştirilmiştir.

Aydıncık için gecikilmeksizin bu konuların gündeme taşınması rekreasyon alanlarının tasarlanarak planlanması ve turizme açılması ile ilgili kararların alınması gerekmektedir. Böylece 1/5.000 ölçekli imar planlarının da kısmen tamamlanma sürecinde olduğu düşünülürse, mevcut tehditler nedeniyle oluşabilecek aksaklıkların önlemler alınarak giderilmesi beklenir.

Çalışmanın saha bulgularında öncelikle sahadan bazı kişilerle görüşmeler (4#) yapılmıştır (1 kalite yöneticisi, 1 çevre sakini, 1 çevre aktivisti, 1 çiftçi ve coğrafyacı). Sonra hassas koruma alanları hatırlatılarak yerinde incelenmiştir. İlçedeki tarihi, arkeolojik, kültürel ve doğal varlıklar oldukça önemlidir ve bunlar tek tek tespit edilerek tescillenmeli ve korunmaları da acilen sağlanmalıdır. Bu nedenle geniş yüzey araştırmaları da yapılmalıdır.

Diğer yandan yavaş turizme yönelik yavaş ve huzurlu bir turizm anlayışı benimsenebilmesi genel bir ihtiyaçtır, hem yerel halk hem de ziyaretçiler açısından Aydıncık'taki saha bulguları daha sağlıklı, daha sakin ve doğal bir yaşam sunmaya da adaydır. Bu konu ise çalışmada kısaca yer verilerek önerilerle birlikte ilerideki çalışmalara bırakılmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bulgular kısmında, öncelikle Aydıncık ile ilgili görüşmelerden de hareketle ayrıntılı bazı farklı başlıklar şeklinde ön değerlendirmeler yer almaktadır. Bu değerlendirmeler üç ana başlıkta toplanmıştır. Sonra da turizm odaklı kapsamlı ve sistematik bir GZFT analizi yapılmıştır. Son olarak kentsel açıdan gerekli görülen diğer bazı müdahaleler de ayrıca tartışmaya açılmıştır.

Aydıncık turizmi ile ilgili yapılan ön görüşmelerden bazı kısa aktarımlar

Öncelikle Aydıncık'ta kültür ve turizmi ile ilgili olarak yerel halktan bazı ileri gelenler ile yapılan görüşmelere (4#) kısaca yer verilmiştir.

İlk kişi turizm alanında çalışan balıkçılıkta yapan deniz ve doğal çevre ile ilişkileri güçlü olan Mehmet Sarı'dır, kendisi aynı zamanda bir çevre aktivistidir, Aydıncık'ta doğa yürüyüşleri yaptırmakta ve ekosistemi olumsuz etkileyen gelişmeleri sosyal medyada sürekli olarak paylaşmaktadır. Sarı, deniz kirliliği ve denizdeki ekosistemin ve doğal hayatın sürdürülmesi açısından sahadaki tespitleri ile önlem alınması gereken pek çok konuyu aktarmış, ancak bunların özellikle denizle ilgili olanları da çok farklı ve sorunlu kapsamda ayrıntılar içerdiğinden başka çalışmalara bırakılarak ayrıca konu edilebilecektir (Kocalar, 2024c).

Görüşülen diğer kişi ise kalite uzmanı Serdar Yıldırım'dır, kendisinden eğitim, kültür ve sanat alanları ile etkinlikleri ve turizm hakkında bazı bilgiler alınmıştır. Yine Yıldırım ailesinden yörük kökenli Havva Yıldırım ise bir çevre sakini olup, kendisinin kırsal bellek ve kültürel izlerle ilgili görüşleri alınmıştır. Aydıncık'ın kırsal ve yörük karakteri oldukça belirleyicidir (Kocalar, 2024e). Demografik yapıdaki Yörük ve Türkmen karakteri dağ ve yayla turizmi açısından yine önemli başka konular da barındırmaktadır.

Son görüşülen kişilerden biri ise çiftçi ve coğrafyacı Beyazıt Ekiz'dir, kendisinden kırsal yaşama dair bilgiler alınmış ve dalış turizmine yönelik görüşlerine ilgili kısımlarda yer verilmiştir (Kocalar, 2024b). Aydıncık'ta yaşamayı sürdüren farklı alanlardan kişilerle de görüşmeler sürmüş, bu sayede Aydıncık'taki yaşam daha iyi anlaşılmış, sahadaki bulguların farklı alt başlıklar altında gruplandırılarak incelenmesine karar verilmiştir. Kentin özellikle turizme kazandırılabilir olan alanlarına dair tespitlere odaklanılarak, bunlar da derinlemesine farklı alt başlıklarda ortaya konulmuştur. Sonra da, GZFT analizine geçilerek bu ilgili başlıklarda özetlenen konulara kısa göndermelerle Aydıncık'taki var olan tablo ortaya çıkarılmıştır.

Kültür ve Tarih Turizminin Geliştirilmesi

Kültürel mirasın kent etkileşimi ile ele alınması kentin kendine özgü yerel özelliklerinin ve yaşam biçiminin nesilden nesile aktarılmasına ve kültürel faaliyetlerin gelişmesine neden olacağını vurgulayan bir çalışmada, özellikle küçük ölçekli Anadolu kentlerinin somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerinin kendine özgü özelliklerinin öne çıkarılması için farklı kültür rotaları oluşturularak turizme açılması ve bu kentlere olan ilginin artırılması amaçlanmıştır (Halaç & Benzer, 2019). Bu tür benzer çalışmalar yine burada da ekoturizm ve katılımlı planlama da kentsel tasarım kapsamıyla ele alınarak daha da genişletilmektedir.

Bölgenin kültürel mirasına tanıklık eden arkeolojik, tarihi, etnografik eserlerinin, sosyo-ekonomik, kültürel ve toplumsal açıdan kalkınmaya öncülük edecektir. Aydıncık, hem doğal hem de kültürel anlamda büyük ve farklı potansiyellere sahip bir bölgedir. Kentin Toros Dağları'na doğru yükselen kesimlerinde, bölgenin erken dönemlerine ait birçok arkeolojik kalıntı yer almaktadır. Bu kalıntılar arasında tonozlu mezarlar, lahitler, su kanalları ve dörtayak anıt mezar öne çıkmaktadır. Kelenderis Antik Kenti ise kazıların hala devam ettiği ve turizme kazandırılması için daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulan bir alan olarak dikkat çekmektedir. Kelenderis Antik Kenti ve çevresindeki yapılar, yalnızca arkeolojik değeriyle değil, aynı zamanda bölgeye çekebileceği turistlerle de kültür turizmi açısından da önemli bir potansiyel taşımaktadır (Şekil 5). Kazılar uzun yıllardır sürmektedir.

Şekil 5. Kelenderis Antik Kenti (Kaynak: Anonim)

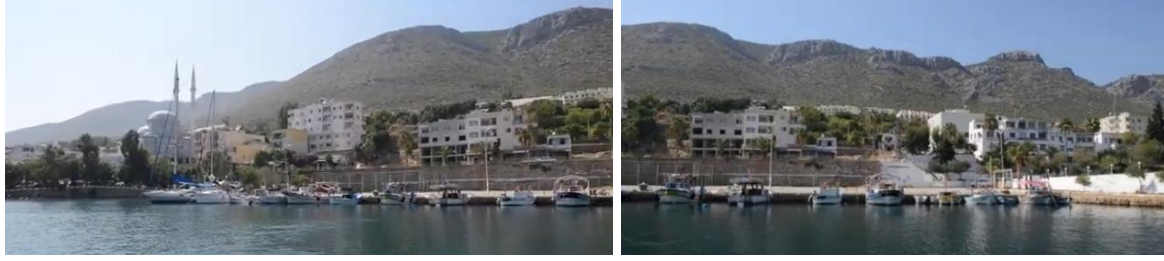
Aydıncık ve çevresi, antik kalıntıları, tarihi yapıları ve geleneksel köy hayatını görmek isteyenler için pek çok kültürel zenginlik sunmaktadır. Ancak, bölgedeki yüzey araştırmaları sınırlı kalmış ve bu bulguların korunması ve tanıtılması adına daha kapsamlı adımlar atılamamıştır. Bu tür alanlar, yalnızca yerel yönetimler tarafından değil, aynı zamanda bilim insanları ve kültür mirası uzmanları tarafından da daha detaylı bir şekilde ele alınmalıdır. Böylece hem bu alanların korunması hem de ziyaretçi akışının sürdürülebilirliği sağlanabilir. Aydıncık'ta yapılacak bu tür çalışmalar, bölgenin arkeolojik mirasına sahip çıkılmasını ve bu mirasın gelecek nesillere aktarılmasını sağlayacaktır.

Kültür ve Tarih Turizmi için Kentsel Silüetin Korunması

Kültür ve tarih turizmi açısından Aydıncık oldukça uygundur. Tarihten izler taşıyan antik liman bölgesindeki yapıların turistik amaçlarla kullanılması, tarih turizmi ve bu bölgenin insanların kültürünü yansıtan değerlerinin turistlere sunulmasına katkı sağlayacaktır. Kültür turizmi kapsamındaki çalışmalar bu yüzden önem taşımaktadır.

Aydıncık ilçesinin en önemli yeri de Kelenderis Antik Kenti'dir, ziyarete açılabilirdiği zaman odak noktası haline gelecektir. Antik kentin içinde bulunduğu limandaki Balıkça Barınağı ve mendirek yürüyüş yolu yine en çok kullanılan rekreasyon alanıdır. Ancak cami ile yakınındaki

yapı yoğunluğu fazlasıyla dikkat çekicidir. Kentsel silüetin ahengi bu en önemli noktada bozulmuştur, bu durum yeniden bir müdahaleyi de gerektirmektedir (Şekil 6).

Şekil 6. Balıkcı Barınağındaki Kentsel Silüet (Kaynak: Kocalar, 2024a)

Doğal tarihi yarımada formunu yakın geçmişte tasarısız ve plansız bir şekilde yeni bir mendirek ekleyerek bozan ve üzerine de uzunca geniş bir yürüyüş yolu ekleyen (Şekil 5) geçmişteki barınak tadilatı oldukça sorunludur. Bu tür kıyı ve barınak tadilatları ile ardından da silüeti bozan imara izin verilmesi sorunu en baştan koruma amaçlı imar planları ile önlenmelidir. O yüzden bu kayıplar da artık unutulmadan göz önüne alınırsa, yeni bir alan yönetiminin belirlenmesi ile bu son derece değerli alanlara tümüyle hakim olunması sağlanmalıdır. Bu balıkcı barınağının (ufak teknelere hitap eden antik limanın) civarındaki alanlar hep açık hava sergileri için de uygun bir hale getirilerek işlevlendirilerek kullanılabilir.

Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi

Aydıncık, sakin yaşam tarzı arayan turistler için cazip bir bölgedir. Bu anlamda, bölge sakin şehir (Cittaslow) hareketine dahil olmakta olup, özellikle şehir yaşamından kaçmak isteyenlere huzurlu bir tatil deneyimi sunmaktadır.

Aydıncık'ın alternatif turizm potansiyelini görselleştirmek için bölgenin doğal güzellikleri, sakin plajları, dağ manzaraları ve geleneksel köy hayatına ait fotoğraflar vb. tür görseller, artırılarak Aydıncık'ın sunduğu turistik cazibe daha da iyi yansıtılabilir. Görselleri görmek için, bölgenin turizmle ilgili web siteleri veya sosyal medya hesapları geliştirilebilir.

Açık ve Yeşil Alanların Korunması (Zeytinlikler, Doğal ve Ormanlık Alanlar)

Kentin ortasındaki tepede ormanlık alanlar mevcuttur. Bunlar da kentsel alanlarla iç içe bir hale gelmiştir. Bazı noktalarda tapu sorunları ve kaçak yapılaşmalar bulunmaktadır. Bunlar özellikle kentsel ön görünümde yer almakta olduğu için estetik açıdan da bir sorun teşkil etmektedir. Örneğin; Büyükalan ve Küçükalan arasında kalan tepe ormanlık bir alan iken işgal edilerek, seralara da açık bir hale doğru gitmiştir. Buralarda da, kentsel tasarım ve peyzaj tasarımı ile yeniden planlama yapılmalıdır.

Yeşil alanlar (özellikle makilikler ve ormanlar) ilçe için oldukça önemli yaşamsal bir değer taşımaktadır. Bu yeşil dokunun ilçenin estetik açıdan ön görünümdeki yeri unutulmamalıdır. Kentin hafızasında önemli bir yeri olan bu ağaçların ve ayrıca tüm yeşil alanların kent silüetinin de önemli bir parçası olduğu bilinerek olduğu gibi korunması sağlanmalıdır.

Anıt ağaçlar da öncelikle tescil edilmesi ve yine önemi hatırlanması gereken diğer doğal varlıklardır. Antik limanda bulunan yaşlı ağaçların dahi arkeolojik bulguları tahrip etmesi söz konusu olduğunda tescilli de olmadıklarından direkt kesilebilmeleri ülkemizdeki koruma-kullanma dengesinin sağlanarak bu varlıkların turizme kazandırılmasını gerektirir. Bu sorunları

aşma açısından da ekolojik dengeye yönelik bir farkındalığın oluşamaması da son derece üzücüdür.

Taşmasa Seyir Tepesi ve Mesire Alanının Geliştirilmesi

Aydıncık'ta denizde görünen dağların üstüne doğru tırmanan yoldan en üst kotlara erişmeye başladığınızda sizi Taşmasa denilen manzara noktası karşılayacaktır. İşte burası Aydıncık'a ve denize karadan kuş bakışı seyir olanağı vermektedir. Taşmasa, tüm şehrin ve Akdeniz'in mavi sularının göz alabildiğince seyredilebileceği, açık havalarda karşıda Kıbrıs Beşparmak Dağlarının izlenebileceği doğal bir seyir tepesidir (Girne, 50 deniz mili mesafededir) (Şekil 1).

Tepedeki bu yamaç, kentsel değeri yüksek olan bir mesire alanı olarak ışıklılandırılarak düzenlenmiştir. Ancak özensiz bir şekilde kullanımlar da dikkat çekmektedir, özellikle çevreye çöp atma gibi bariz sorunları vardır. Bu kullanım durumu, çevreye karşı gösterilen özensizliğin açık bir yansımasıdır. İzlenen süreçler, çöplerin düzenli toplanmasını gerekli kılmaktadır.

Bu manzara noktasının da özellikle yazın sıcaklarında kıymeti daha çok bilinmektedir. Yazın havanın durgunlaştığı zamanlarda aşırı sıcaklardan bunalanları ağırlamaktadır. Taşmasa hem manzara noktası olarak hem de gökyüzü gözlemcileri için olağan üstü güzellikte bir görüş açısı sunmaktadır (Şekil 1). Işıklılandırmanın fazlalığı yorucu ve dikkat çekicidir, daha uygun olması sağlanabilir. Bu sayede hem aşırı ışık rahatsız etmeyecek, hem de gökyüzü daha rahat izlenebilecektir.

Ekoturizm ve Alternatif Turizm Olanaklarının Aydıncık'ta İyileştirilmesi

Çeşitli kaynaklarda alternatif turizm olarak tanımlanan, gittikçe popüler hale gelen ve yirmi birinci yüzyıldaki seyahat trendlerinde önemli bir yer edineceği tahmin edilen eko turizm, kaynağını doğrudan çevreden alır. Ekoturizm sürdürülebilir turizm çatısı altında ziyaretçilerin çevresel duyarlılıklarına turizm yoluyla hizmet etmektedir. Ekoturizm; ekonomik, toplumsal ve görsel gereksinimleri karşılarken çevresel kaynakların sürekliliğini sağlayarak tatmine dayalı kazançlar aramayı amaç edinen bir turizm yaklaşımıdır (Beal 1995; Edward 1995).

Alternatif turizm türlerinde uzmanlaşmış tur operatörleri kitle turizminin aksine, destinasyonun çevre boyutuna büyük önem vermektedir. Ayrıca koruma ve geliştirme faaliyetlerine yatırım yapmakta ve ilgili organla da sürekli diyalog içerisinde bulunarak sürdürülebilirlik boyutunda sorumluluk almayı görev saymaktadırlar (Carey ve Diğerleri 1997; Hjalager 1997).

Mersin'in Aydıncık ilçesine bakıldığında ise Akdeniz iklimi sayesinde yıl boyu tatil yapmak mümkündür. Kış ve yaz aylarında, dağ ve deniz turizmi ile doğa yürüyüşleri ve sporları yapmak isteyen herkese hitap edecektir.

Aydıncık, Türkiye'nin Akdeniz kıyısında yer alan, doğal güzellikleri ve potansiyel turizm olanaklarıyla dikkat çeken bir bölgedir. Aydıncık, kültür turizmi dışında özellikle ekoturizm ve alternatif turizm açısından çeşitli imkanlara sahip olup, bu potansiyel, özellikle doğa turizmi, kültürel deneyimler ve sakin şehir anlayışı ile şekillenmektedir.

İncekum Yürüyüş Yolu ve Projelendirme Sorunları ile Kentsel Tasarım Gereksinimi

Aydıncık kıyı bandını ve sahilini İncekum Tabiat Parkı ile bağlantılandıran bir çalışmadır. Ancak bu çalışmanın sahil şeridinde yer alan kayalık alanların (fiyortların ve resiflerin) içinden rastgele ve projersiz bir şekilde geçirilmesi nedeniyle bu hassas ve korunması gereken alanlarda doğal kayıplar söz konusu olmuştur (Şekil 7). O yüzden açılan yol bazı noktalarda kıyı

ekolojiden uzaktır ve eleştirilen ciddi yıkıcı yanları ile bu tür durumlar bilimsel çevrelerce tartışılarak farkına varılmalı, tekrarlanmaması sağlanmalıdır. İncekum yürüyüş yolundaki gibi bu tür rastgele yapılan hatalı girişimler hep sorundur. Kentsel tasarım anlayışından uzak hassas korunacak alanlarda projersiz yaklaşımlar geri dönülmez şekilde hatalar doğurmuştur.

Şekil 7. Kıyıdaki kaya oluşumları ve denizdeki fiyortlar ve resifler, Büyükalan sahil şeridi
(Kaynak: Koçak, 2024)

İncekum yürüyüş yoluyla buluşan Büyükalan sahil şeridi kent boyunca sürekliliğini devam ettirebilmeliydi, ancak kesintiye uğramış ve antik limana kadar ulaşamamıştır (Şekil 7).

Ekoturizm Olanaklarının Kullanılması

Aydıncık, çevresindeki doğal yaşam, flora ve fauna enginliği ile ekoturizm faaliyetlerine de olanak tanır. Bölgedeki tabiat parkı ve korunan alanlar, doğa fotoğrafçılığı ve yaban hayatı gözlemleri için ideal yerlerdir. Aydıncık'ın dağlık kesimleri, vadileri kendine özgü flora ve faunasıyla küresel ölçekte önemli endemik varlıkları da barındırmaktadır. Bunlar da, farklı çalışmalarla ve görsellerle ele alınabilir.

Doğa Yürüyüşleri ve Doğa Sporları ile Turizmle Geliştirilmesi

Vadileri ve ormanlık alanları ile Aydıncık her yaştan gezginlere hitap edebilmektedir. Aydıncık, zengin doğal bitki örtüsü ve dağlık yapısıyla trekking ve doğa yürüyüşleri için uygun bir bölgedir. Özellikle Toros Dağları'nın eteklerinde yapılabilecek doğa yürüyüşleri, macera tutkunları için cazip olabilir. Engibeli ormanlık alanlar ve vadiler uygun rotalar ve konaklama olanakları ile turizmi çeşitlendirebilir. Doğada yürüyüş, dağ bisikletçiliği, vb. sporlar için de eşsiz fırsatlara sahiptir. Bu alanların ve yürüyüş güzergahlarının tespit edilerek geliştirilmesi gerekmektedir (Şekil 8). Aydıncık merkezine yakın çevrede ekoturizm etkinlikleri kapsamında ise şu etkinlikler öngörülmüştür; doğa yürüyüşü, doğa fotoğrafçılığı, doğa-bitki ve yaban hayatı gözlemciliği, orientering, bitkilendirme çalışmaları, çöp toplama, vb.

Ayrıca orientering, hatta dağ bisikletçiliği, doğa fotoğrafçılığı, bitki ve yaban hayatı gözlemciliği vb etkinlikler de yapılabilir. Bir çalışmada da önerildiği gibi bitkilendirme çalışmaları, erozyon önleme çalışmaları, sokak hayvanları bakım ve gelişimine yönelik çalışmalar, çöp toplama, gül toplama vb (İşçi, Pınarcı & Gül, 2018).

Şekil 8. Doğa Yürüyüşleri ve Büyükalanı saran seraların görünümü (Kaynak: Sarı, 2024)

Kıyı Alanlarının, Deniz (Su) Sporları ile Deniz Turizminin Geliştirilmesi

Kentte kıyılardaki yapılardan kaynaklı bir görüntü kirliliği de yaratılmamalıdır, bunlar en azından yol (D-400) kenarında yürürken, deniz manzarasının da önünü kapamamalıdır. Denizden gelen rüzgarların da, yol boyunca caddede önünü kesen yüksek katlı yapılaşma gecikilmeden önlenmelidir.

Kıyıda kaçak işletmeler de olmamalıdır. Kentsel çevrede kirlilik yaratan tüm bu unsurlar gözetilmeli ve Aydıncık'a denizden baktığımızda ise seralar ön görünümünden kaldırılabilirse bunun dışında güzel bir silüete sahip olması gerektiğini anlarız. Kentin orta tepelik kesiminde ormanlık alanlarda kentsel öngörünüm estetik açıdan işgal edilerek seralara da açık bir hale doğru gitmiş olduğundan sorun halinde önümüzde durmaktadır.

Ayrıca deniz yoluyla turizm olanakları da geliştirilebilir. Bu durumda da, denizden gelen turları da Aydıncık'ta yaratılacak ve eşsiz kılınabilecek yepyeni bir silüet karşılayacaktır. Dolayısıyla eğer gecikilmez ise böyle bir silüet kısmen de olsa yaratılabilir. Ancak yakın gelecekte uygulama imar planı ile yüksek katlı imar verilirse, bu çok kötü bir betonlaşma getirecektir.

Aydıncık için deniz yoluyla da ulaşım sağlanabildiği ölçüde denizde seyahate bağlı alternatif turizm olanaklarının da karma turizm alt türleriyle (tarım, dağ-yayla, gastronomi, deniz, mağara, dalış, hobi, spor, vb.) geliştirilebilir olması oldukça önemli başka potansiyeller de taşımaktadır.

Deniz turizmi talebin en fazla olduğu turizm türüdür. İnsanların zihnindeki deniz-kum güneş üçlüsü bu turizm çeşidinin içerisinde. Türkiye'de ise turistlerin yaklaşık %60'ı bu turizme yönelik seyahat etmektedir (Maviş vd., 2015: 21). Aydıncık'ı kumsalları Akdeniz'i tercih edenler için vazgeçilmez bir cazibe yeri olmaktadır. Ayrıca denizle bağlantılı olan mağaraları da ön plana çıkmaktadır.

Aydıncık'ın sahil şeridi, deniz sporları içinde elverişli bir bölgedir. İki yönlü rüzgarı ve kumsalları bu açıdan olanaklıdır. Yelkenli turları, sörf, dalış gibi aktiviteler deniz tutkunlarına hitap eder. Aydıncık çevresinde bulunan koylar, sakın deniz yapısı ile deniz sporu yapmayı

sevenler için Büyükalan kumsalı gibi mükemmel alanlar sunmaktadır Bir dere ağzı bu kumsaldadır, diğeri dere ağzı ise nekropol alanın yakınında, yanlışlıkla yapılan marina ilk projesinin yanındadır, bu proje daha ileriye alınmış, ancak yine de bu kumsalların yapısını ve deniz tabanını yıkıma uğratarak bozmuştur (Şekil 9.1.).

Şekil 9. 1. Büyükalan kumsalı ve 2. Dere ağzı (Kaynak: Koçak, 2024)

Kamp ve Karavan Turizmi

Aydıncık ilçesi, sakinliği ve doğanın içinde yer alması sebebiyle kamp ve karavan turizmi için ideal bir lokasyon sunmaktadır. Özellikle sahil köylerinde kamp alanları bulunmaktadır. İncekum Tabiat Parkı bunların başında gelmektedir, parkın yanındaki komşu alan kamp ve karavanlar için uygundur (Şekil 10). Bu alanlar da yatak kapasitesinin azlığı nedeniyle de alternatif bir yol olarak arttırılabilmelidir.

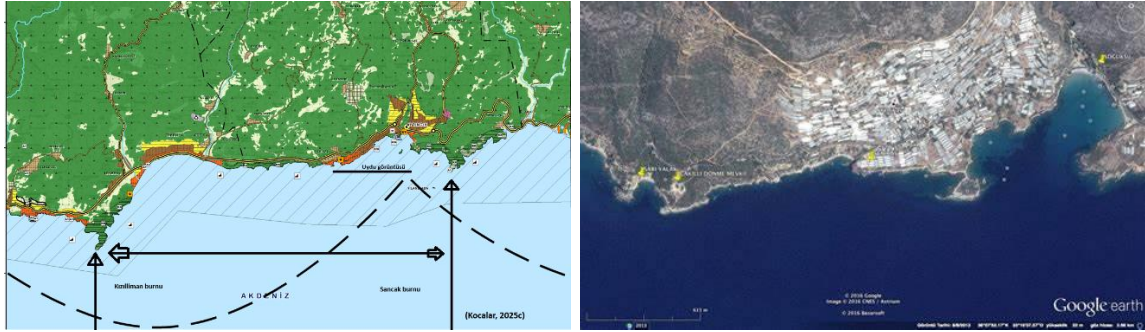

Şekil 10. Kamp ve Karavan Alanı (Kaynak: Anonim)

Sahil ve Koylara Deniz Turları ile Yat Turizmi

Aydıncık'ta, Akdeniz'in en berrak suları ve el değmemiş koyları ve plajları bulunur. Özellikle daha sakin ve keşfedilmemiş koylar bulunmaktadır. Denizle iç içe bir tatil geçirmek isteyenler için cazip rotalar yaratılabilir. Su altı dalışları ve mağara turizmi de bu rotaları şüphesiz destekleyecektir. Yeni ve doğal maliyeti kumsalları kirletici etkisiyle (Şekil 9) çok yükselmiş olan yat limanı projesi de bitince, Aydıncık yabancı yatların gezi amacıyla Türk limanları ve karasularında seyretmelerine olanak tanıyan yat turizmine açık bir hale getirilmiş olacaktır (Şekil 11). Ancak iki burun (Sancak burnu ile Kızılliman burnu) arasındaki kapalı bölgeye (Şekil 11) (ÇDP), Koruma Yüksek Kurulu'nun aldığı 725 Sayılı İlke Kararına göre "Sit Alanına Kıyısı Olan Koylarda Su Ürünleri Üretim ve Yetiştirme Tesisleri Yapılamaz." Son

gelişmeler ise ters yöndedir ve hatalı kararlarla sahiller yıkıma uğrayabilir (Kocalar, 2025a). Mersin 1. İdare Mahkemesi Başkanlığı, (2025).

Şekil 11. İki burun arası (Sancak burnu ile Kızıllıman burnu) (solda) ve Aydıncık'ın yakından havadan bir uydu görüntüsü (sağda) (Kelenderis soldaki ilk sarı iğne) (Kaynak: Mersin Çevre Düzeni Planı-ÇDP ve Google earth) (Kocalar, 2025c)

Mağara Turizminin Geliştirilmesi

Herhangi bir plansızlığın ya da güvenlik zafiyetinin telafisi mümkün olmayan sonuçlara neden olacağı mağaralar, turistler için her geçen gün ayrı bir önem kazanmaktadır. Avrupa ülkeleri arasında da mağara zenginliği bakımından ülkemiz ilk sırada bulunmaktadır (Oktayer vd., 2007: 138). Aydıncık, ülkemizde son dönemlerde gelişen mağara turizminin güzel örneklerini sergilemekte olup, yedi önemli mağarası bulunmaktadır.

Dalış Turizmi

Aydıncık'ın yedi önemli mağarasından özellikle birisi olan Kaynar Mağarası ile dalış meraklılarını da kendisine çekmektedir. Beyazıt Ekiz ile görüşmelerde; dalış turizmi için kıyı kesimlerinde suni batıklar oluşturulabileceği fikri de değerlidir, ayrıca mercan oluşumunu teşvik için de belki mercan setleri yapılabilir (Kocalar, 2024b).

Hava Sporlarının ve Turizminin Geliştirilmesi

Alternatif turizmin karaya yönelik kısımlarında da hava ve doğa sporları diğer akla gelenlerdir. Aydıncık, tepelerin eteğinde yer aldığından taşmasa yakınlarındaki noktalardan yamaç paraşütü, vb. hava sporları için de uygun bir yapıya sahiptir. Yamaç paraşütü yapmak isteyenler için Aydıncık, dağlık yapısı ile çekici bir yerleşmedir. Yüksek rakımlı bölgelerde, muazzam bir Akdeniz manzarası hakimdir, bu noktalardan uçuşlar gerçekleştirilebilir.

Dağ ve Yayla Turizmi

Dağ ve yayla turizmi, insanların tatil amacıyla yazın sahil kesimleri kadar dağ turizminin yapıldığı ya da dağcılık sporunun yapıldığı vb. yüksek yerlere de seyahat etmek istedikleri için dağlık alanlar ve yaylalar da ayrıca değerlendirilebilir. Kıyıya yarım saatlik mesafelerde ve yaklaşık 1000 m rakımlara yakın yüksekliklerde ormanlık alanlarla iç içe tatil olanakları yaratılabilir.

Turizm odaklı GZFT Analizi ile Mersin-Aydıncık

Aydıncık içi ve yakın çevresinde bulunan doğal ve kültürel değerler turizm açısından potansiyel olarak ortaya konulmuştur. Bu değerleri taşıyan alanların sorunlarına ve turizme yönelik geliştirilmesi için kentsel açıdan tasarım ve planlama önerilerinde de bulunulmuştur. Tarihi-arkeolojik-kültürel değerler, açık ve yeşil alanlar ile doğal ve ormanlık alanlar, ekoturizm ve alternatif turizm olanakları diğer değer grupları adı altında üç ayrı değer

kategorisi belirlenmiştir. Bu değerlere göre öneriler üzerinde farklı turizm etkinlikleri ilişkilendirilmiştir. Aydınçık;

Fırsatlar (16#)

1. Kültür (Yörük, Türkmen) turizmine uygundur, ancak geliştirilmesi gerekir.
2. Ekoturizme uygundur, ancak altyapıların geliştirilmesi gerekir.
3. Doğa yürüyüşleri ve doğa sporları turizmine uygundur ve geliştirilmeye açıktır.
4. Deniz (su) sporları turizmine uygundur ve geliştirilmeye açıktır.
5. Sahil ve koylara deniz turları ile yat turizmine uygundur, geliştirilmeye de açıktır.
6. Kamp ve karavan turizmine uygundur ve geliştirilmeye açıktır.
7. Bağcılık ve şarapçılık geliştirilebilir (Kocalar, 2025b).
8. Nüfus yaşlanmaktadır, agroturizm şartları oluşturulup geliştirilebilir (Kocalar, 2025b).
9. Yayla turizmine uygun alanlar oluşturulup geliştirilebilir (Kocalar, 2025b).
10. Mağara turizmine uygundur, ancak geliştirilmesi gerekir.
11. Hava sporlarının turizmine uygundur ve geliştirilmeye açıktır.
12. Köylere kırsal turizme uygun bir yapı kazandırılabilir, ancak daha da geliştirilmeleri gerekir (Kocalar, 2025b).
13. Yörük mutfağı ile balıkçılık ve deniz ürünleri turizminde de geliştirilmeye açıktır.
14. Sakin şehir (cittaslow) hareketine uygundur ve turizmle geliştirilmeye açıktır.
15. Sürdürülebilir kalkınmaya yönelik daha organize adımlar atılabilir (Kocalar, 2025b).
16. Anıt ağaçları çoktur ancak öncelikle tescillenmeli, sonra gezilerle uğrak yerler haline getirilmelidir (Kocalar, 2025a).(Kocalar, 2025b).

Tehditler (5#)

1. Balık çiftlikleri Aydınçık'a getirilmemelidir. Aksi halde lodosa açık olan kıyı boyunca ve plajlarda çok ciddi bir deniz kirliliği daha yaratılacaktır (Kocalar, 2025a).
2. Marina projesi deniz tabanındaki çayırıları bozarak kıyıları yıkıma uğratmıştır, deniz bilimciler ve kıyı ekolojistleri ile yeniden çözüm aranmalıdır.
3. Çevre karayolu yükünün kentin üstünden alınması ve yayalaştırma yapılması gerekir.
4. Turizm sezonunda, deniz ve hava sporlarında, etkinlik planlarında sert fırtınalara karşı önlemler alınmalıdır.
5. Küresel ısıma ve nükleer santral etkisiyle deniz suyunun ısınması ve kıyıda tropikal etkiler artabilir, önlemler alınmalıdır.

Güçlü yanlar (7#)

1. Kent içi ve dışı ulaşım engelleri tüneller bitip, D-400 karayolu ağır taşıt trafiği tünellere kaydırılırsa rahatlayacak ve araç yoğunluğu kentsel tasarım yayalaştırma projeleri ile kademeli olarak aşılmaya uygun kılabilir.
2. Mağaralar ve su altı dalış rotaları deniz sporları ve gezi tekneleri için düşünülebilir. Balıkçı barınağı deniz turları, dalış sporları ve gezileri için bir kalkış noktasıdır.
3. Tepedeki yamaçlar, hava sporları için uygun olup, sportif etkinlikleri için değeri de yüksek olan bir atlama noktası olarak değerlendirilebilir.
4. Taşmasa ve daha üst kotlardaki açık alanlar eşsiz bir seyir tepesi olarak Akdeniz ve Kıbrıs manzarasıyla önemli bir cazibe alanı yaratmaktadır. Peyzaj tasarımı ve düzenlemeleri ile daha başarılı bir şekilde işlevselleştirilebilir.
5. İncekum Tabiat Parkı, Soğuksu dere yatağı ve kumsallar ile plaj alanları kentsel tasarım ve peyzaj planlamayla çok daha başarılı bir şekilde yönetilmelidir.
6. Alternatif turizm ve yeni rekreasyonel adımlar (kamp ve karavan turizmi, vd.) yeni alanlar tasarlanıp, yaratılarak desteklenmelidir.
7. Kentin eğlen-dinlen alanlarının tasarımıda üstün yanları ortaya konularak çekim merkezi etkisi güçlendirilerek konaklama süreleri de artırılabilir.

Zayıf yanlar (10#)

1. Çevre karayolu kentin üstünde ciddi bir yük yaratmaktadır, bu yükün tünellere aktarılması ve tarım alanlarını yok etmeden de viyadüğe alınması gereklidir.
2. Aydıncık'taki karayolu trafiği kent içinden dışarıya alınmadıkça yavaş turizmin gerçekleşmesine de bir engel teşkil etmektedir.
3. Kumsalların alt yapısı güçlendirilecek şekilde tasarlanıp yeniden düzenlenmelidir.
4. Araç bağımlılığının azaltılması için bisiklet, e-bisiklet, paten, kayak gibi alternatif taşıtları için ulaşım planlaması yapılmalıdır, bu sayede değişim başlayacaktır.
5. Yerel yönetimlerin geniş bir vizyonla kurumsal katılımları geliştirilerek, projeleri sahiplenerek daha etkin bir şekilde katılımları kendiliğinden gelecek ve eşgüdüm içinde hareket ediyor olmaları da zamanla ve bilgilendirici eğitimlerle sağlanabilecektir.
6. Kelenderis Antik Kenti'nin arkeolojik çalışmaları daha fazla geciktirilmemelidir. Kent belki artık zamanla kısmen ziyaretçilere de açılabilir, ancak öncelikle bir arkeopark tasarımı ve alan yönetimi gereksinimi duyulduğu da belirtilmelidir.
7. Kentlerin kamusal alanları en değerli yerleridir. Kelenderis Antik Kent Limanı da (balıkçı barınağı) sit ve koruma alanı olup, kentin yarı-kamusal kullanımlı önemli bir alanındadır: Burada varlık gösteren her olumsuz olgu ciddi bir tartışma konusu olabilir. Bu alanlarda yaşanan sorunların yarattığı kural dışılığın da denetlenmesi ve kalıcı bir şekilde çözüme kavuşturulması gerekir (Kocalar, 2024e).
8. Kent silueti iyileştirilebilir. Böylece, deniz turlarının, gece mehtap gezilerinin ve yat turizmi ile geleceklerin ilgisi de artacaktır.
9. Halkın ve gençliğin eğitimsizliği kurslar ve etkinliklerle aşılabılır. Bunların yanı sıra yüksek okulun da açılması gerekir, ilçede değişim ancak böyle başlatılabilir.
10. Tarımsal faaliyetler, ekolojik sisteme zarar vermeyecek şekilde denetimli bir hale getirilmelidir.

Kentsel Açıdan Gerekli Diğer Bazı Müdahaleler

Deniz manzarasının kentin uygun manzara noktalarından görünürlüğü önem taşımaktadır. Kentin ayrıca özellikle yaz sıcaklarında klimatolojik açıdan da rahat havalandırılması yine daha iyi bir şekilde planlanmalıdır. Diğer bazı müdahalelerde altta farklı başlıklar da kısaca ele alınmıştır.

Deniz Manzarasının ve Kentsel Siluetin Korunması

Aydıncık karadan bakılınca dağların eteğinde kalan bir deniz manzarasına sahiptir. Villa tarzı konutların ve tarihi konakları hatırlatır özgün cephelerle süslenmiş bir dokunun bu eğimde yer almalarına olanak sağlanmalıdır. Yerleşimin manzaraya açık olan bu doğal konumları ile eşsiz bir değer kazanmış olacaktır. Ancak yüksek katlı ve yoğun yapılaşma izni de verilmemelidir (Şekil 6). Mendirekten limana bakıldığında kent siluetini bozan bir yoğunluk (cami ve beyaz bina) göze çarpmaktadır. Bu yüzden kent silüetinin yeniden oluşturulması ve korunmasına yönelik müdahaleler yapılması gerekmektedir.

Özellikle yeşil alanlar, (özellikle de ormanlık alanlar ve zeytinlikler) kent silüetinin önemli bir parçası olduğu için özenle korunmalıdır. Kentte kıyılardaki yapılardan kaynaklı bir görüntü kirliliği de olmamalıdır, bunlar en azından yol (D-400) kenarında yürürken, deniz manzarasının da önünü kapamamalıdır. Denizden gelen rüzgarların da, yol boyunca caddede önünü kesen yüksek katlı yapılaşma gecikilmeden önlenmelidir. Kıyıda kaçak işletmeler de olmamalıdır. Kentsel çevrede kirlilik yaratan tüm bu unsurlar sürekli olarak gözetim altında tutularak baştan önlenmelidir. Aydıncık'a denizden baktığımızda ise seralar da ön görünümünden kaldırılabilirse kent güzel bir silüete sahip olabilir. (Şekil 6).

Kentin ortasındaki tepenin de, ormanlık alanlardan oluştuğu ancak seraların buraları da işgal ettiği bir gerçektir. Seralara açık bir hale doğru gitmiş olan bu tepelik alan ve seralar kentsel öngörünüm açısından ciddi bir sorundur. Ayrıca Aydıncık'ın eşsiz kılınabilecek yeni bir silüete kavuşturulması sayesinde deniz yoluyla turizm olanaklarının da geliştirilebilir olacağı söylenebilir. Kent silüetinin denizden gelen turları ancak bu şekilde başarılı bir silüetle karşılayabileceği unutulmamalıdır. Dolayısıyla eğer gecikilmez ise böyle bir silüet kısmen de olsa yaratılmaya başlanarak yeniden düzenlenebilir. Ancak yakın gelecekte uygulama imar planı ile yüksek katlı imar verilirse, bu da çok kötü bir betonlaşmayı beraberinde getirecektir, bundan da kesinlikle kaçınılmalıdır (Şekil 11).

Kent İçi ve Dışı Ulaşım Engellerinin Tasarım ve Planlama ile Aşılması

Kentin içinden D-400 gibi bir çevre yolu geçiyor olması, kentsel çevre kullanımları açısından çok büyük bir engel teşkil etmekte, güvenlik ve bir çevre sorunu yaratmaktadır. Araçlar da ciddi bir görsel kirliliğin ve gürültü sorununun en önemli kaynağıdır. Kent içi ağır taşıtlardan mutlaka arındırılmalıdır. D-400 karayolu kente girişten itibaren tünellere yani arka plana alınmış olmalı ve kent boyunca bu karayolu artık kademeli olarak kısmen hafif taşıtlara bırakılarak yayalaştırılacak şekilde iyileştirilmelidir.

Rekreasyon Alanlarına Duyulan Gereksinim ile Yeni Peyzaj Tasarımları

Kentin rekreasyon alanlarına gereksinimi olduğu açıktır. Boş zaman etkinliklerine duyulan ihtiyaçlar öncelikle antik limandaki gibi kentlileşmenin getirdiği katılımcı yaklaşımlarla çok daha doğal bir şekilde karşılanmalıdır. Örneğin; Doğal hayatın bir parçası olan hayvanlar düzenli olarak beslenmelidir (Şekil 12.2). Gece aşırı ışıklandırmalar da hayvanları rahatsız edebilmektedir (Şekil 12.1). Örneğin; Deniz Kaplumbağaları geçmişte gece yumurtlama için kumsalları tercih ederken günümüzdeki ışık kullanımlarında alttaki gibi aydınlatmada aşırıya kaçılmaması gerekmektedir.

Şekil 12. 1.Kentin Rekreasyon Alanlarına Duyulan İhtiyaç ve Antik Limandaki Kazlar ve Ördekler, 2. Limanın Gece Görüntüsü (Kaynak: Koçak, 2024).

Kentsel Tasarım Projeleri

Öncelikle seraların kente girişte ve yoldan algılanan yoğunluğu iyileştirilmelidir. Bu yüzden kentsel aks üzerindeki geçişlerdeki görünüm turistik ve konaklama açısından hiç çekici değildir. Seralar güneşi de kısmen yansıtan kapalı yüzeyler olabildiği için özellikle yazın ısı adası etkisi yaratırlar. Kentsel tasarım yarışmalarıyla bilimsel yaklaşımlara uygun uzman görüşleri doğrultusunda kentsel ekolojik projeler yapılabilir. Kentsel donatıların seçimi kentsel alanlar için görsel ve işlevsel değer taşıyan diğer önemli bir unsurdur. Altındaki resimlerdeki gibi estetik, dayanıklı, ergonomik ve sağlıklı tasarımları olan donatı kullanımları bir kenti öne çıkarabilecek tasarım çalışmalarıdır. Bu yüzden tasarım yarışmalarına yer verilmeli, özgün

kent kimliği daha çok çalışılarak değerli unutulmayacak tasarımlar yapılması sağlanmalıdır (Şekil 13). Tüm kentsel projeler, tasarım uzmanlarıyla bilim insanlarından görüş alınarak kentsel kimliği oluşturmali ve demokratik katılımı tartışılarak karara bağlanmalıdır.

Şekil 13. Kentsel Donatılar ve Kent Kimliğini Öne Çıkaran Kentsel Tasarım Gereksinimi
(Kaynak: Koçak, 2024).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Aydıncık merkezi ve çevresi, geçmiş dönemlerden kalma kalıntıları, tarihi yapıları ve doğal güzelliklerinin yanı sıra geleneksel köy hayatı ile görmek isteyenlere pek çok farklı kültürel zenginlik sunmaktadır. Ancak Aydıncık'taki bu zenginliklere yönelik korumaya yönelik sahadaki eşzamanlı gözlemlere dair mevcut durumlar ayrıntılı bir şekilde ele alınmalı, önemli konuların projelendirilerek eylem planları ile hayata geçirilmesi sağlanmalıdır. Gündeme alınacak kapsamın geniş olması ise gecikmeler yaratabilir. Öncelikle somut kararların ve adımların atılması sağlınırsa, çok daha başarılı bir şekilde yol alınacağı baştan söylenilmelidir.

Diğer yandan ilçenin kentleşme ve çevre sorunları oldukça fazladır ve saha bulgularından da anlaşıldığı gibi sorunlar da yeterince sahiplenilmemektedir. İlçede öncelikle tarımsal karakter ön plana çıkmaktadır. Halkın sorunları çözmede talepleri ve katılımı ise yetersiz kalmaktadır. Aydıncık'ın kentleşme ve çevre sorunları başka çalışmalarla da ele alınmaktadır. Yine bu sorunların doğayı, ormanları, kıyıyı ve denizi daha fazla baskı altına almasına izin verilmemesi sağlanmalıdır. Bu yönde disiplinler arası yeni çalışmalara gereksinim vardır. Özellikle doğal alanların doğru bir şekilde işlevlendirilerek korunmasının sağlanması gerekmektedir.

Bu araştırmada ilçede doğayı doğru bir şekilde işlevlendirerek, korumaya ve kullanmaya yönelik olan müşterek çevre hakları savunmasının oluşturulması için yeni mekansal kurguların da bilimsel tasarım ve planlamada katılım uygulamalarıyla ön plana taşınması için öneriler yer almaktadır. Aydıncık ayrıca tarımsal faaliyetleriyle ekolojik bakışı da içeren çağdaş yaklaşımlarla gerçekleştirilecek bir turizm planlamasına da gereksinim duymaktadır. Güncel demokratik katılımlı kitle hareketleri için bazı sivil platformlar da ayrıca izlenebilir. Örneğin; Mersin Çevre ve Doğa Derneği (MERÇED), Aydıncık Kent Gelişimi Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği (AGİKDER), Aydıncık Yerel Eylem Grubu ve Aydıncık YEG Derneği önemli girişimlerdir. Ayrıca Tarsus & Çevre Koruma Kültür ve Sanat Merkezi Derneği (ÇEKSAM), Tarsus'a Değer Katanlar Kurulu (TADEKA) yine diğer bazı örneklerdir.

Küresel ısınma ve iklim değişikliği giderek artan ciddi bir çevre sorunu haline gelmiştir. Aydıncık gibi kıyı yerleşmeleri iklim değişikliğinden doğal ve kültürel kaynaklarını kaybetmeden yararlanmayı sürdürmek zorundadır, bu yüzden kentsel gelişme ve kalkınma stratejilerine ihtiyaç vardır. Ülkemizde öncelikle farkındalığın artırılması sağlanmalıdır.

Ülkemizde ve Aydıncık'ta, doğal varlıklar korunduğu takdirde gelecek nesillere aktarılabilecek geniş doğal alanların değeri çok daha iyi bir şekilde anlaşılacak ve alternatif turizm potansiyeli açısından da ilçenin önemi artacaktır. O yüzden çalışmada, artık doğal alan kaybı yaşanmadan ilçe, turizm perspektifinden de değerlendirilerek somut koruma projeleriyle mevcut potansiyele işlerlik kazandırma ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca özellikle deniz, mağara, hava ve doğa sporları kategorilerinde saha çalışmaları başlatılarak incelemeler yapılmıştır.

Geçmiş dönemlerde İncekum yürüyüş yolu gibi uzmanlarca tartışılmadan tasarısız ve plansız olarak yapılan rastgele çalışmalar, hatalı girişimlerden olmuştur ve ciddi sorunlar da yaratmıştır. Öncelikle kentsel tasarım anlayışından uzak kalan böyle girişimlerden kaçınılmalıdır. Korunacak kayalık alanların (fiyortların, resiflerin) projersiz yaklaşımlarla geri dönülmez şekilde tahribatı ciddi hatalar doğurmuştur. Yerel idarelerin bu tür girişimlere kalkışmadan mutlaka uzmanlardan görüş alması ve tasarım yarışmaları açması beklenir.

Zeytinliklerle anıt ağaçlara gösterilen ilgisizliğin de, farkındalık yaratmak üzere çevre tasarımlarında ön plana alınması gerekir. Aydıncık'ta iğne yapraklı dokunun belirgin bir şekilde yayılım gösterdiği düşünülmektedir. Bu yüzden doğal zeytinliklerin ve endemik dokunun korunmasına da özellikle önem verilebilmesi gerektiği açıktır. Aydıncık'ın ve Mersin'in hatta Kilikya bölgesinin kentsel peyzajında yer alan familyalara ait cins, tür ve kültür çeşitlerinin kullanımı ayrıca tespit edilebilir.

Taşmasa örneğindeki gibi Aydıncık'ın önemli bir seyir tepesinin de yine tasarıma ihtiyacı vardır. Akdeniz manzarasını görebileceğiniz böyle bir manzara noktasının da beklediği değeri bulması sağlanmalıdır. Ancak, bu alanda da çevresel ve görsel kirlilik sorunları yaşanmaktadır. Kentlileşememe, çöplerin çevreye atılmasına ve bölgedeki hem kırsal estetiğin bozulmasına hem de doğal güzellikleri tehdit eder hale gelebilmektedir. İlçenin bu tür noktaları birer gösterge niteliği taşımaktadır. Taşmasa'nın değerli görünebilmesi için, hem yerel halkın hem de turistlerin çevre bilinciyle hareket etmelerini sağlamak, hem de bu tür sorunların önlenmesi adına baştan alana kentsel tasarımla yaklaşılması gerekir. Ayrıca, bu vb. alanların sosyal ve kültürel açıdan daha değerli bir hale gelmesi için çeşitli eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları da hayata geçirilmelidir.

Aydıncık'ta kıyı alanlarının korunması da, doğal çevrenin sürdürülebilirliği açısından büyük bir öneme sahiptir. Ancak, kıyı bandındaki yapılar, deniz manzarasını engellemekte, denizden gelen rüzgarların önünü kesmekte ve halen ciddi altyapı sorunları yaratmaktadır. Son yıllarda, kıyıdaki doğal sahil ve kumsallar, planlama ve tasarım hataları nedeniyle ciddi şekilde tahrip olmuştur. Kıyı bandındaki kötü yapılaşma, bölgenin kara ve deniz ekolojik yapısını da tehdit etmektedir. Bu sorunların çözülmesi için, kıyı alanlarında sıkı denetimler yapılmalı, kıyı koruma alanları net bir şekilde belirlenmeli ve bu alanlarda yapılaşma sınırlandırılmalıdır.

Aydıncık'ta, kıyıdaki marina inşaatı, doğal yaşam üzerinde büyük bir olumsuz etki yaratmıştır. Marina inşaatı başlamadan önce, bu alanın ekolojik yapısı yeterince değerlendirilememiştir. Yapılaşma, denizaltı ekosistemlerini bozmuş ve bölgede yaşayan deniz canlılarının yaşam alanlarını tahrip etmiştir. Ayrıca, marina inşaatı sırasında yapılan yer seçimleri de hatalı olmuştur; dere ağzına yapılması planlanan marina, en baştan itibaren zarar verici bir projedir ve birden bire doğmuştur. Projenin inşaat alanının dere yatağı ağzından öteye doğru sonradan kaydırılarak projeye halen devam edilme ısrarı da, tüm kumsallar üzerinde yıkıma neden olmuştur. Marina inşaatının çevreye verdiği zararlar, hem bölgedeki doğal yaşamı tehdit

etmekte hem de turizm potansiyelini oldukça zayıflatmaktadır. Ülkemizde bu tür projelerde çok ciddi tasarım hataları olduğu görülmektedir. Kamusal alanlarla ilgili her türlü proje öncesinde uzmanlarla açık ve şeffaf tartışma sağlayan uzun süreli kamuoyu sağlayıcı danışma platformları oluşturulmalıdır. Ancak marina gibi diğer başka projeler de tehdit unsurudur.

Son dönemlerde deniz koruma alanları da olan Aydıncık kıyılarına balık çiftlikleri getirilmeye çalışılması da bu tür hızlı ve yeterince tartışılmadan kalkışılan projelerden biridir ve son derece hatalıdır. Ülkemizde ÇED mevzuatı en baştan kadük olduğundan geçmişten bu yana süreçleri de genellikle hatalı ve yetersiz bir şekilde ele almakta hatta çok ciddi doğal yıkımı da birlikte hazırlamaktadır. Bu açıdan bölgedeki sivil toplum örgütlerinin haberleri de izlenebilir (Evrensel, 2006). Konu bir başka çalışmada da güncel gelişmelerle biraz daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır (Kocalar, 2025a). Aydıncık yakınlarında süren bir başka unsur da, nükleer santral projesidir. Bu projenin yer seçimi, tarihi, doğal ve arkeolojik alanlarla çakışmaktadır. Santral, kıyıda yer alan antik yerleşim alanları üstüne inşa edilmekte ve en güzel doğal alanlarda da giderek büyümektedir, konu daha ayrıntılı incelenebilir (Kocalar, 2025a).

Geçmiş literatürde, Aydıncık ilçesi kültür turizmi ve diğer özel ilgi turizmi türleri açısından güçlü bir potansiyele sahip olduğunu belirten yazarlar, bu potansiyelin değerlendirilmesi yönünde tedbir alınmasını gerekli görmüşlerdir. Ayrıca turizmin ilçede ivme kazanmaya başladığı zamanlarda taşıma kapasitesi aşılmamasına özen gösterilerek; çevreyi ve kıyıları, kültürel dokuyu koruyucu önlemler önermişlerdir. İlçede turistlerin ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte konaklama, yeme içme, sosyal tesislerin faaliyete başlamasını, gerekli altyapı ve üst yapı problemlerinin çözümüne yönelik projeler üretilmesini de (Akkuş & Güneş, 2016) belirtmişlerdir. Yazarların yaptıkları bu tespitlere göre aradan dokuz sene de geçmiş olmasına karşın geriye gidilmiş olması oldukça üzücüdür. Diğer yandan Aydıncık'taki karayolu trafiğinin kent içinden tüneller tamamlanarak dışarıya alınması en önemli olumlu gelişmelerden biri olma yolundadır. Böylece ilçede yavaş turizmin de gerçekleşmesinin önündeki engellerden biri daha kalkmış olacaktır. Türkiye'deki Sakin Şehirler'in ortak özelliklerine daha çok önem verilirse, bu özelliklerin de Aydıncık'ta karşılanabilecek olması ilçenin geleceği açısından önem taşımaktadır.

Tüm olumsuz gelişmelere ve gecikmelere karşın araştırmada, kentin elinde kalan tüm değerleriyle birlikte yeniden turizme kazandırılabilir olduğu görülmektedir, bu vizyon bir GZFT analizi ile ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir: Aydıncık kentsel tasarım ve peyzaj planlaması perspektifinden ele alındığında görülebilir ki, yerleşimi turizme kazandırmaya yarayacak var olan fırsatların sayısı (16#) yeterince çoktur. Tehditlerin sayısı (5#) ise sınırlı kalmakta ancak çok önem arz etmektedir ve başarılı yönetilebilirlik (planlamada halkın katılımı ve yönetim) gerektirir. Aydıncık'ın yeterli olmasa da bazı güçlü yanları da (7#) bulunmaktadır. Ancak güçlü yanlarından çok zayıf yanları da fazlasıyla (10#) vardır, bunlar geçmişe nazaran daha iyi yönetilebilirse zamanla güçlendirilerek zayıflıkları da kapatılabilecek özellikler taşıdığından kentsel planlama ve kentsel tasarım giderek daha çok önem taşımaktadır.

Mersin uzun kumsalları ile diğer tüm bölgelerdeki kıyılardan çok daha fazla deniz turizmi potansiyeli taşımaktadır. Mersin'in ve Aydıncık'ın ortak geçmişten ders alarak ilerlemesini durdurmadan doğru bir yönde gelişmesini sağlamak üzere ekoturizm ile alternatif turizm olanakları daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmalıdır. Bu yüzden geçmişteki kayıpların telafisi için daha somut adımlar atılması bu çalışmada önerilenler arasında yerini almıştır.

Aydıncık'ta turizme yönelik kentsel tasarım ve peyzaj planlaması perspektifinden yararlanılarak yapılabilecek bazı projeler hakkında da çalışmada öneriler geliştirilmiştir. Önerilerin sayısı ve niteliği de zamanla her yaştan (çocuk, genç, orta yaş ve yaşlılar) geniş bir katılıma uygun olacak şekilde tasarımlara açılabilirse, çağdaş proje ve etkinliklerle birlikte katılımı kente olan aidiyeti de artıracakları açıktır.

Yerel nüfusun demografik karakteri dengeli kılınarak ve genç nüfusun da artışı korunarak, yerinde eğitim görmesi sağlanırsa kentsel gelişim canlı tutulabilir. Kente olan ilginin de zamanla artacak şekilde kentin bir çekim merkezi haline gelmesi beklenebilir. Kentsel doğru projeler üretilebildiği sürece, kentin çekim gücü de artış gösterecektir. Kente dışarıdan günübirlik ve konaklamalı gelen yerli ve yabancı turistlerin ilgisine paralel artışlar başta dönemsel sonra da emekli dostu, kadın dostu, çocuk dostu gibi temalar üzerinden güçlendirildikçe, nüfus hareketleri kalıcı bir hale de dönüşebilir olacaktır.

Aydıncık'ın yaşam kalitesini koruyarak yükseltmek için gecikilmeden çaba sarf etmeye başlanırsa, ilçenin taşıdığı doğal potansiyeller de kaybedilmeden korunabilecek ve iyi bir yaşam kalitesi seviyesinin de yeni kentsel tasarım projeleriyle tutturulması mümkün olacaktır. İlgili alanların konuya edilmesi dahil ile GZFT analizi açık bir şekilde tartışılması sağlanmalıdır. Ortak gelecek için hedefler konusunda daha net bir şekilde ve eylem planlarıyla birlikte kararlar alınabilir ve bu planlar uygulamayı öncelikli olarak yönlendirebilir.

Aydıncık 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarının ise yine yakın gelecekte yeni rekreasyon alanları ve turizme yönelik hedefler gözetilerek özenle yapılması gerekmektedir. İşte tüm bu durumlar yeniden değerlendirmeleri de önemseterek gündeme getirilmeyi gerektiren güncel gerçeklerdir.

Mimarlık ve şehircilik, sanat dalları ile yaratıcı bir uyum içerisinde gelişerek ürünler de ortaya koymak durumundadır. Kamusal alanda müzik, resim, moda tasarımı, heykel, grafik vb. gibi farklı sanat dallarının görünürlüklerinin anıtlar, sergiler, afişler ve performanslarla artırılması gerekir. Bunu için festivallerde sanat ve etkinlik yönetimi de önemsenmelidir.

Aydıncık, hem doğal hem de kültürel mirasıyla büyük bir potansiyele sahip, hem de diğer tüm tarihi ve arkeolojik mirasının korunması için çağdaş kapsamlı ve sürdürülebilir yaklaşımlara (Kocalar, 2025b) gereksinim duymaktadır. Bölgedeki tarihi-arkeolojik, doğal ve kırsal alanların bütünlük bir bakış açısıyla korunması, yalnızca yerel halk için değil, tüm dünya için büyük bir öneme sahiptir. Bu alanların korunması ve tanıtılması, turizmin gelişmesine de katkı sağlayacak ve yerel ekonomiyi canlandıracaktır. Bu nedenle, yerel yönetimler ve ilgili bakanlıklar, daha etkin koruma, tasarım ve planlama stratejileri geliştirmeli ve bilimsel çalışmaları desteklemelidirler.

TEŞEKKÜR

Bu çalışma, ilgili proje araştırmasının bir çıktısını oluşturmaktadır:
YÖK Proje No:3726920 Aydıncık Kent Belleği Araştırmaları-Mersin.

FİNANSAL DESTEK BEYANI

YÖK Proje No: 3726920, Aydıncık Kent Belleği Araştırmaları-Mersin

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

ETİK KURUL ONAYI

Bu çalışma etik kurul onayı gerektirmemektedir.

KAYNAKLAR

- Akkuş, O. & Güneş, G. (2016). Mersin-Aydıncık İlçesi ve Çevresinin Kültür Turizmi Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 73-98. <https://doi.org/10.11616/basbed.vi.455241>
- Aydıncık Belediyesi, (2024). Belediye görselleri, Belediye arşivi, Aydıncık, Mersin.
- Baran, N. & Sat, N. A. (2019). Sürdürülebilir Turizm Planlaması ve Yönetimi: GAP Turizm Master Planı'na Eleştirel Bir Bakış. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 22(1), 18-49.
- Batman, O. ve Oğuz, S. Ç. (2008). Kültür Turizmi. Hacıoğlu, N ve Avcıkurt, C. Ed., s: 189-208. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bayer, M. Z. (1991). Turizm Planlanması ve Eko-Sistem İlişkileri. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(5), 34-36.
- Beal, H. (1995). Ecotourism as a Model for Sustainable Development, National Forum, 75 (4) in epwdag.key.I6FWW6m.
- Çoban, G. & Göktuğ, T. H. (2023). Bafa Gölü Tabiat Parkı'nın Ekoturizm Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi. *ArtGRID - Journal of Architecture Engineering and Fine Arts*, 5(2), 194-215. <https://doi.org/10.57165/artgrid.1354445>
- Derse, M. A. & Alphan, H. (2024). Evaluating the Urban Expansion of Silifke (Mersin) District with a Focus on Green Spaces: The 2050 Projection. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 9(1), 227-248. <https://doi.org/10.30785/mbud.1444609>
- Dört E Planlama Araştırma Danışmanlık İnşaat ve Mühendislik Hizmetleri Ltd. Şti., Ankara.
- Edward. W. (1995). Sustainable Tourism, *The Cornell Hotel & Restaurant Administration Quarterly*, 36 (2) in ebscohost, 27. 12. 1999, sa03.31.
- Ender Altay, E., & Uslu, C. (2021). Development of The GIS-Based Proposals for Open and Green Spaces the Case of Bursa City (Turkey). *Fresenius Environmental Bulletin*, Vol.30, No.11a, 12646-12658.
- Halaç, H. & Benzer, M. (2019). Küçük Yerleşim Yerlerinin Turizme Açılmasında Kültürel Mirasın Rota ile Kurgulanması. *Geomatik*, 4(1), 23-29. <https://doi.org/10.29128/geomatik.438618>
- İşçi, B., Pınarcı, N. & Gül, A. (2018). Kentsel Ekoturizm ve Isparta Kent Merkezinde Uygulanabilirliği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 101-115. <https://doi.org/10.30785/mbud.793234>
- Kervankıran, İ. & Sert Eteman, F. (2020). Turizm ve Bölgesel Gelişme: Türkiye'de İllerin Turizm Gelişmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi. *Ege Coğrafya Dergisi*, 29(2), 125-140.
- Koçak, H. (2024). Aydıncık Fotoğraf Albümü, Mersin.
- Maviş, F., Ahıpaşaoğlu, H. S. ve Kozak, N. (2015). Genel Turizm Bilgisi, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- Mutdoğan, A. S. & Öktem, M. K. (2024). Sürdürülebilir Kalkınma İçin Turizm Olanaklarının Geliştirilmesi: Kuşadası Örneği. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 33(2), 135-161.
- Oktayer, N., Susam, N. ve Çak, M. (2007). Türkiye'de Turizm Ekonomisi, İstanbul Ticaret Odası, İstanbul

- Özşahin, E. & Kaymaz, Ç. K. (2014). Gilindire (Aynalıgöl) Mağarası'nın Turizm Potansiyeli (Aydıncık, Mersin). *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19(31), 145-166. <https://doi.org/10.17295/dcd.27252>
- Sarı, M. (2024). Aydıncık Fotoğraf Albümü, Mersin.
- Uluoğlu, B. (2003). Tasarlama Araştırmaları – Biliş Çalışmaları İlişkileri Üzerine Bir İrdeleme, Tol Dergisi, Kış 2003.
- Kocalar, A. C. (2024a). Aydıncık Fotoğraf Albümü, Mersin.
- Kocalar, A. C. (2024b). Çiftçi ve coğrafyacı Beyazıt Ekiz, (Ed.), Kent Belleği Araştırmaları Perspektifinde Aydıncık'taki Tarım ve Orman Faaliyetlerine Yönelik Sözlü Tarih Çalışması, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- Kocalar, A. C. (2024c). Çevre aktivisti Mehmet Sarı, (Ed.), Kent Belleği Araştırmaları Perspektifinde Aydıncık'a Yönelik Sözlü Tarih Çalışması, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- Kocalar, A. C. (2024d). Aydıncık Kent ve Çevre Sorunları, I. Aydıncık Bilim ve Kültür Etkinlikleri, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- Kocalar, A. C. (2024e). Kalite uzmanı Serdar Yıldırım ve Zir. Müh. Havva Yıldırım, (Ed.), Kent Belleği Araştırmaları Perspektifinde Aydıncık'a Kültür ve Sanat Alanlarına Yönelik Sözlü Tarih Çalışması, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- Kocalar, A. C. (2025a). Doğal varlıkların ve korunan alanların koruma sorunları ve ekolojik planlama yaklaşımları - Mersin, Aydıncık. *Eğitim, Bilim, Kültür ve Sanat Dergisi (PEYZAJ)*, 7(1):1-29. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4483782>
- Kocalar, A. C. (2025b). Rural Tourism and Planning for Sustainable Rural Development- Aydıncık Field Research. *Uluslararası Kırsal Turizm ve Kalkınma Dergisi (IRTAD)*, E-ISSN: 2602-4462, 9 (1), <https://www.turizmveekalkinma.org/index.php/irtadjournal/issue/view/73/93>
- Mersin 1. İdare Mahkemesi Başkanlığı, (2025). Teknik bilirkişi kurul raporu ("ÇED olumlu" kararı) (19/6/2025), 2024/1566 Esas numaralı dava, Mersin.
- Seyidoğlu, N., Çelik, A., Ender, E. ve Zencirkıran, M. (2015). Kentsel Ekosistemlerde Biyotopların Önemi Bursa Kenti Örneği. *Tarım Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1-6, 2015.

Demokratik Toplum Örgütleri

Aydıncık Kent Gelişimi Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği (AGİKDİR).

Mersin Çevre ve Doğa Derneği (MERÇED). @Mersinmerced . Twitter

Tarsus & Çevre Koruma Kültür ve Sanat Merkezi Derneği (ÇEKSAM).

Aydıncık Yerel Eylem Grubu ve Aydıncık YEG Derneği

Tarsus'a Değer Katanlar Kurulu (TADEKA)

Haberler

(2025, 9 Mayıs). Mersinhaberci, <https://www.mersinhaberci.com/haber/59054/balik-ciftliklerini-istemiyoruz.html>

(2006, 12 Ekim). Evrensel, <https://www.evrensel.net/haber/173441/ced-raporu-yargiya-tasindi?ysclid=makq33nk34416103319>

Copyright: © 2025 by the author. Licensee ArtGRID, Türkiye. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).